Eerste keren

Voorzitter, tijdens deze algemene beschouwingen staan we voor het eerst sinds lange tijd voor u als **oppositiepartij**. En voor het eerst als **nieuwe partij**. Met trots, want onze partij heeft een opdracht te vervullen.

U zult merken dat vandaag veel dingen een **eerste keer** zijn. Zo heeft de grootste fractie in deze zaal voor het eerst genoeg aan één extra zetel voor een meerderheid. Gelukkig heeft de coalitie toegezegd alle partijen serieus te nemen en samenwerking op te zoeken.

Samenwerken

Dat treft, want dat willen wij ook. **Samenwerken** over partij- en coalitiegrenzen heen is wat het vertrouwen van inwoners in de politiek stap voor stap kan herstellen. Weg van de Haagse show van het eigen gelijk. Oprecht naar elkaar luisteren en samen zoeken naar verbinding.

Die samenwerking is ook nodig, want in deze **begroting** zien we dingen waar we vraagtekens bij zetten. Ook daarin gebeuren sommige dingen voor het eerst.

Tekorten

Al jaren weten we dat we afstevenen op een groot tekort, veroorzaakt door het Rijk. En al jaren zeggen we: dat lossen we niet op, we laten het zien, precies zoals de **VNG** adviseert.
Problemen die **Den Haag** veroorzaakt, gaan we niet jaren van tevoren oplossen in een regio die hard werkt om vooruit te komen, die al het moois laat zien dat ze herbergt en die mensen vooruit helpt die een extra hand in de rug nodig hebben.

We hebben eerder gezien wat Den Haag dan doet: een tijdelijke oplossing, de **hete brij** vooruitschuiven en gemeenten weer even lucht geven. Daarin geven we het college, net als in de vorige periode, 100% gelijk.
Behalve. Behalve de keuze om tóch te bezuinigen. Voor het eerst neemt het college een voorschot op het ravijnjaar en boekt het een **bezuiniging** in.

Impuls

Impuls moet het vanaf 2028 met € 150.000 en daarna met € 250.000 per jaar minder doen. Wat merkt de inwoner daarvan? Dat moet nog worden uitgewerkt, zegt het college. Maar het geeft wel toe dat het kan leiden tot minder schoolmaatschappelijk werk, minder jongerenwerk en wijkpunten en jongerencentra die minder vaak open zijn. Het goede werk samen met scholen kan schade oplopen. Juist dit **preventieve werk** is ontzettend belangrijk voor onze inwoners, dat hebben college en raad vaak samen onderstreept. We maken ons daarom zorgen.

Het college weet niet wat de effecten zijn. Onze vraag is dan: waarom kiest u hier dan voor? **Welke visie** zit hierachter? En waarom juist hier, terwijl alle andere keuzes voor die jaren nog moeten worden gemaakt?

Wij vinden dat de uitdagingen integraal moeten worden bekeken. Daarom dienen we een **amendement** in dat de taakstelling op Impuls uit de meerjarenraming haalt. Het tekort blijft zichtbaar, net als de rest van de opgave, en volgend jaar wegen we alle keuzes samen.

Collegeprogramma

Voorzitter, we hebben meer vragen bij deze begroting. In de kern komt dat door het ontbreken van een **collegeprogramma**. Het college noemt het nu een doelenagenda en het stuk dat er nog niet is, moet laten zien hoe het college denkt de doelen van de coalitie te gaan behalen. Het echte startschot van deze periode dus. Keuzes zouden hieruit langzaam duidelijk moeten worden. Inhoud die vaak niet in de begroting te vinden is, zou daar in te vinden moeten zijn.

Dat het programma nu nog ontbreekt, is op zich niet nieuw: in de vorige periode lag het collegeprogramma er bij de eerste begroting, in de periode daarvoor niet. Maar in die **vorige twee periodes** vroeg het college **nooit geld** voor de uitvoering van een programma dat er nog niet was. Nu wel: structureel € 350.000 per jaar.

Het collegeprogramma is de verantwoordelijkheid van het college, maar de raad gaat over de centen. We kunnen voorstellen dit bedrag te schrappen, maar dat doen we niet. Wij willen best meegaan in de stelling dat het college werkbudget nodig heeft. Daarom dienen we een **amendement** in dat het bedrag laat staan, met één **voorwaarde**: het college legt eerst een bestedingsplan voor, gekoppeld aan de doelenagenda, waaruit blijkt waarvoor het geld nodig is.

€100 per kind

Voorzitter, ook elders ontbreekt duidelijkheid. **Burgerbelangen** voerde campagne met de belofte dat elk kind € 100 per jaar krijgt voor sport en cultuur. Logisch dat die belofte in de coalitieonderhandelingen terugkwam en dat u die wilt inlossen. Sport en cultuur zijn ontzettend belangrijk, voor verrijking, sociale contacten en binding in de wijk.

Maar laten we eerlijk zijn: onze fractie heeft moeite met wat we nu weten. Onze zorgen over een **doelmatige besteding** zijn na de beantwoording van onze vragen niet weggenomen. Er is geen plan, geen invulling en er zijn geen indicatoren. Onze vraag is en blijft: hoe denkt het college dit doel te bereiken? Wie het weet, mag het zeggen. In plaats van eerst een plan uit te werken, vraagt het college nu al een **half miljoen** voor twee jaar.

We zijn bang dat het geld grotendeels terechtkomt bij kinderen die al lid zijn van een vereniging, en ook bij gezinnen die het prima zelf kunnen betalen. Dat wil niet zeggen dat zij het niet verdienen. Maar we zouden juist de kinderen moeten willen bereiken die nu **niet meedoen** in de samenleving. Wij denken dat hetzelfde geld dus op een andere manier beter tot zijn recht kan komen.

Daarom dienen we een **amendement** in om dit budget uit de begroting en de meerjarenraming te halen. Niet omdat we tegen meer geld voor sport en cultuur zijn. Het geld blijft in de reserve en blijft dus beschikbaar. Maar het college krijgt de **opdracht** om met een doordacht plan te komen. Een plan waaruit blijkt hoe verenigingen betrokken worden, hoe we kinderen bereiken die nu niet sporten of aan cultuur doen, en hoe we meten of we onze doelen halen. Een plan dat samenhangt met het leefstijlbeleid voor sport en cultuur. Dan besluiten we over inhoud, doelen en geld tegelijk.

Volkshuisvesting

Voorzitter, wat helaas niet voor het eerst is, is vertraging in het volkshuisvestingsbeleid. Het college maakt vaart met bouwprojecten en renovaties. Maar het is nu vijf jaar geleden dat de raad met de motie **sturing woningmarkt** vroeg om te onderzoeken hoe we de Kerkraadse woningmarkt beter kunnen sturen. Het enige concrete resultaat is de Parkstadwet, in de slipstream van Heerlen.

De Huisvestingsverordening zou deze maand op de agenda staan en in januari ingaan. Nu praten we er pas in maart 2027 over, omdat de regio meer tijd nodig heeft. Afstemmen met de regio is goed. Maar waar we bij het onderzoek voorop liepen, lopen we nu **achter de feiten** aan. We wachten af, kijken de kat uit de boom en volgen anderen. Moeten we echt tot maart wachten om lokale instrumenten te bespreken? Andere gemeenten hebben dat immers al gedaan.

Standplaatsen

En we kunnen vandaag al vaart maken. In de meerjarenraming ontbreekt na 2028 geld voor **standplaatsen** voor woonwagenbewoners. Een groep met wettelijke bescherming en het recht om te wonen zoals zij dat willen. Met een **motie** vragen we werk te maken van zowel de bestaande wachtlijst als het nieuwe behoefteonderzoek, zodat we volgend jaar bij de begroting samen de financiering kunnen regelen.

Dementievriendelijke gemeente

Voorzitter, tijd voor een positieve eerste keer. Het college wil een **dementievriendelijke gemeente** worden. Dat treft, want ons commissielid Sofrane Bosma werkt hier met hulp van ambtenaren al een tijd aan. We vragen het college te beamen dat het niet om een zelfverklaard label gaat, maar om de werkwijze van **Alzheimer Nederland**. We willen ons niet alleen zo noemen, we willen het ook echt zijn.

Ziekenhuiszorg

En ook dit jaar vragen we aandacht voor de ziekenhuiszorg in onze regio. We stellen via een motie voor de kosten die de **Ziekenhuisalliantie** maakt voor de toekomst van die zorg samen delen met de gemeenten om ons heen.

Slot

Voorzitter, tot slot. Vandaag is voor ons op veel manieren een eerste keer. Maar één ding is niet nieuw: de verantwoordelijkheid die hoort bij het besturen van onze stad. Een **ruime meerderheid** geeft een coalitie veel mogelijkheden, maar ook een dure plicht. De plicht om zorgvuldig met gemeenschapsgeld om te gaan en keuzes te onderbouwen. Je boekt geen bezuinigingen in zonder te weten wat de gevolgen zijn. Je vraagt geen budget zonder te zeggen waarvoor. En je spreekt geen ambities uit zonder er concrete plannen en middelen aan te verbinden.

Een ruime meerderheid is een **uitnodiging om verantwoordelijkheid** te nemen, richting de inwoners van Kerkrade en richting de hele raad.
PRO Kerkrade wil samenwerken waar het kan en blijft kritisch waar het moet. Want uiteindelijk worden we niet afgerekend op de mooie woorden in een verkiezingsprogramma of coalitieakkoord, maar op wat inwoners ervan terugzien.